

15.6 Chápaní media

Medium se používá obvykle jednoduše proto, že sloveso je deponentní sloveso a deponentní slovesa používají *medium* pro vyjádření *aktivního* významu.

Následující tabulka může být nápomocná:

		sloveso je	
		normální	deponentní
požadovaný význam	aktivum	použití aktiva	použití media
	pasivum	použití pasiva	použití pasiva

Tato tabulka ilustruje, že gramaticky deponentní slovesa lze dát do pasiva – když potřebují aktivní význam, používají tvary *media*, když chtějí pasivní význam, používají tvary *pasiva*. Avšak mnohá deponentní slovesa jsou intransitivní (tj. nemohou mít předmět, např. „jdu“), a proto se nemohou nacházet v pasivu („byl odejit“). Dokonce ta slovesa, která se mohou vyskytovat v pasivu (ἀρχομαι – začínám), dělají tak zřídka. Toto je užitečné vědět, protože v přítomnu a imperfektu jsou tvary *media* a *pasiva* identické, a proto všechno, co můžete gramaticky říct o např. ἀρχεται, je, že je to 3. os. sg. ind. prez *media* nebo *pasiva*. Ve skutečnosti však je to pravděpodobněji medium (s aktivním významem) než pasivum (s pasivním významem).

Shrnutí v tabulce:

		sloveso je	
		normální	deponentní
tvar na stránce je	aktivum	aktivum → aktivní význam	
	medium	pasivum → pasivní význam	medium → aktivní význam
	nebo pasivum	(nebo <i>velmi neobvykle</i> zvláštní mediální význam – viz níže)	(nebo <i>zcela neobvykle</i> je skutečně v pasivu s pasivním významem)

- Obě tabulky fungují, pouze pokud víte, která slovesa jsou deponentní!

Nápověda

Často pomáhá vyjasnit si, proč něco vidíte jako nejasné/matoucí! Pro mnohé studenty tím důvodem je, že medium se zdá být aktivní *ve významu*, ale velmi blízké pasivu *v koncovkách*. Je kupodivu uprostřed!

15.6.1 Zvláštní použití media

V klasické řečtině se medium používalo mnohem šireji k vyjádření činnosti, která postihovala podmět (např. φερω – nesu, φερομαι – odnáším si = získávám). Zbytky tohoto existují v koiné.

(a) Několik sloves stále používá tři rody s odlišným významem.

ἐνδύει (aktivum) – Obléká (někoho).

ἐνδύεται (medium) – Obléká se.

ἐνδύεται (pasivum) – Je oblékán.

(b) Někteří autoři (zvláště autor Lk a Sk) používají medium jako stylistický prostředek, napodobující klasickou řečtinu, o níž se myslelo, že má větší literární kvalitu (toto se nazývá „archaizace“).

Příklad

(φυλασσω v aktivu – střežím, hlídám; v mediu – mám se na pozoru)

Lk 2,8: Και ποιμενες ήσαν ἐν τη χωρα τη αὐτη ... φυλασσοντες (aktivum) φαλακας της νυκτος ἐπι την ποιμνην αὐτων. – A v téže zemi byli pastýři ... hlídající své stádo v noci.

Lk 12,15: εἶπεν δε προς αὐτους· Ὁρατε και φυλασσεσθε (medium) ἀπο πασης πλεονεξιας. – A řekl jim: „Hleďte a mějte se na pozoru před každým druhem chamtivosti.“

Sk 1,1: Τον μεν πρωτον λογον ἐποιησαμην περι παντων ...

– Učinil jsem první vyprávění ohledně věcí ...

(Není zde zvláštní důvod pro použití media ποιεομαι spíše než aktiva ποιεω, je to skutečně pouze záležitost stylu.)

Nápověda

Dávejte si pozor na tato zvláštní použití; ale pamatujte, že ve velké většině případů, kdy vidíte medium, se jedná o deponentní sloveso, které zprostředkovává aktivní význam.

